

Postbus 55
8200 AB Lelystad

Telefoon
(0320)-265265

Fax
(0320)-265260

E-mail
provincie@Flevoland.nl

Website
www.flevoland.nl

Provinciale Staten van Flevoland
De griffier mevrouw A. Kost

INTERN

Verzenddatum
05 JULI 2017
Onderwerp

Bijlagen
1

Uw kenmerk

Ons kenmerk
2086221

Beantwoording statenvragen CU landschapskunst

Geachte mevrouw Kost,

Hierbij ontvangt u de antwoorden op de schriftelijke statenvragen van de statenfractie van de ChristenUnie over landschapskunst, zoals ingediend op 10 mei 2017. Het college van Gedeputeerde Staten heeft de antwoorden op deze vragen vastgesteld op 4 juli 2017.

Wij verzoeken u de statenleden in kennis te stellen van de vragen en antwoorden.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Flevoland,
de secretaris,

de voorzitter,

mr.drs. T. van der Wal - J. Lodders

Schriftelijke statenvragen van de statenfractie van de ChristenUnie over landschapskunst, ingediend op 10 mei 2017, en de antwoorden daarop van het college van Gedeputeerde Staten zoals vastgesteld op 4 juli 2017 (2086224).

Algemene toelichting op de beantwoording van de vragen 1 tot en met 5: Terugkijkend op de afgelopen decennia zijn de eerste landschapskunstwerken in Flevoland gerealiseerd op initiatief van de Rijksdienst voor de IJsselmeerpolders (RIJP) in de jaren zeventig en tachtig van de vorige eeuw. Sindsdien is er een aantal gerealiseerd door de provincie Flevoland in samenwerking met de gemeenten en terreinbeherende organisaties. De zeven landschapskunstwerken zijn geen eigendom van en worden niet beheerd en onderhouden door de provincie Flevoland. De grondeigenaren en waar van toepassing de terreinbeherende organisaties voeren het beheer en onderhoud uit; de provincie Flevoland heeft hierin geen formele verantwoordelijkheid.

In de loop van de jaren is het aantal landschapskunstwerken gegroeid, zodat op enig moment er een oeuvre van kunstwerken is ontstaan. Provinciale Staten hebben voor het eerst in de huidige nota Cultuurbeleid de kwaliteiten en kansen van het oeuvre van landschapskunstwerken als aandachtsgebied benoemd: grootschalige land art met kunstwerken die de kwaliteiten benadrukken van het gemaakte land met zijn ruimte en lange lijnen. Zoals in de nota Cultuurbeleid is beschreven, is de doelstelling voor 2020 dat Flevoland breed bekend is als dé provincie van de landschapskunst. Als prioriteit bij deze doelstelling voor 2020 hebben Gedeputeerde Staten onder meer het maken van duidelijke afspraken over onderhoud, beheer en kwaliteit van Land Art Flevoland opgenomen.

De antwoorden van Gedeputeerde Staten op de eerste vijf vragen zijn dan ook in algemene zin gegeven, niet vanuit een formele verantwoordelijkheid van de provincie Flevoland voor het beheer en onderhoud.

Vraag 1a. Wat is de huidige staat van onderhoud van elk van de 7 bestaande landschapskunstwerken in Flevoland?

Antwoord: Er geen bijzonderheden te melden met betrekking tot de huidige van het beheer en onderhoud van de landschapskunstwerken met uitzondering van het werk Polderland Garden of Love and Fire van Daniel Libeskind in Almere. Het sculptuurgedeelte van dit landschapskunstwerk wordt op dit moment gerestaureerd. Navraag bij de Stichting Land Art Flevoland leert dat de onderhoudsstaat van de andere landschapskunstwerken goed is en dat het reguliere onderhoud plaatsvindt.

Vraag 1b. Kunt u per kunstwerk aangeven welke investeringen op korte termijn verwacht worden voor eventueel achterstallig onderhoud en wie hiervoor verantwoordelijk is?

Antwoord: Het is Gedeputeerde Staten niet bekend welke investeringen er met het beheer en onderhoud gemoeid zijn. Voor de volledigheid onderstaand een opsomming met de eigenaren van de landschapskunstwerken:

- Gemeente Almere: De Groene Kathedraal en Polderland Garden of Love and Fire.
- Gemeente Lelystad: Exposure.
- Gemeente Noordoostpolder: PIER + HORIZON.
- Gemeente Zeewolde: Sea Level.
- Stichting Flevo-landschap: Aardzee en Observatorium.

Vraag 2. Welke afspraken zijn er gemaakt over het periodieke beheer van elk van de 7 kunstwerken? Kunt u per kunstwerk aangeven welke afspraken er zijn gemaakt over eigendom en beheer, welk budget er jaarlijks nodig is voor beheer, toegankelijkheid, voorlichting en andere kosten en wie hiervoor verantwoordelijk is?

Antwoord: De provincie Flevoland heeft geen specifieke afspraken gemaakt over periodiek beheer. De zeven landschapskunstwerken binnen de grenzen van de provincie Flevoland zijn geen eigendom van en worden niet beheerd en onderhouden door de provincie Flevoland. De grondeigenaren en waar van toepassing de terreinbeherende of onderhoudsorganisaties voeren het beheer en onderhoud uit.

Gedeputeerde Staten hebben het voornemen, zoals ook benoemd in de Cultuurnota, met de grondeigenaren en/of beherende organisaties nadere afspraken te maken over het beheer, onderhoud en kwaliteit van de Land Art in Flevoland met het oog op de betekenis van de

PROVINCIE FLEVOLAND

kunstwerken voor de identiteit en uitstraling van de provincie Flevoland en vanuit de betrokkenheid in het verleden van de provincie Flevoland bij de totstandkoming van de landschapskunstwerken.

Vraag 3a. Kunt u per kunstwerk aangeven hoe vaak het bezocht wordt?

Antwoord: De provincie Flevoland houdt het aantal bezoekers van de kunstwerken niet bij. De kunstwerken bevinden zich in de openbare ruimte of in een vrij toegankelijke ruimte, wat tellingen van het aantal bezoekers lastig maakt. Ook de Stichting Land Art Flevoland heeft deze gegevens niet beschikbaar.

Vraag 3b. Zijn er ondernemers, culturele instellingen of anderen die op eigen initiatief of met overheidsfinanciering voorlichtingsmateriaal, arrangementen of educatieprogramma's bij één of meer kunstwerken hebben ontwikkeld?

Antwoord: De Stichting Land Art Flevoland heeft voorlichtingsmateriaal, arrangementen en programma's ontwikkeld, mede met behulp van een subsidie van de provincie Flevoland. Voorbeelden hiervan zijn: kunstactiviteiten op locatie (Land Art Live), lezingen en presentaties in binnen- en buitenland, bustours, website, nieuwsbrieven en aandacht via social media. Volgens opgave van Stichting Land Art Flevoland hebben ook andere organisaties materiaal en programma's ontwikkeld. Voorbeelden van deze organisaties zijn: De Verbeelding, Flevo-landschap, Staatsbosbeheer, Sunsation, Culturele Haven, Kunst is Dichterbij Dan je Denkt, Suburbia, Prins te Paard. Verder is De Groene Kathedraal een trouwlocatie en worden er openluchtkerkdiensten gehouden.

Vraag 3c. Als er van overheidsfinanciering gebruikt gemaakt is, om welke bedragen gaat het dan en waar komt dit geld vandaan?

Antwoord: Gedeputeerde Staten kan deze vraag alleen beantwoorden voor wat betreft haar eigen bijdrage in de vorm van een subsidie aan Stichting Land Art Flevoland. In 2017 krijgt Stichting Land Art Flevoland een subsidie van € 108.000.

Vraag 3d. Dragen gemeenten die een kunstwerk op hun grondgebied hebben ook bij aan de kosten van het bekendmaken van dit kunstwerk en welke bedragen zijn hiermee gemoeid?

Antwoord: Of en in welke mate de gemeenten bijdragen aan het bekendmaken van de landschapskunstwerken is Gedeputeerde Staten niet bekend.

Vraag 4a. Kunt u per kunstwerk aangeven of het bereikbaar is voor mindervaliden en met het openbaar vervoer? En als de kunstwerken niet bereikbaar zijn voor mindervaliden of met het openbaar vervoer, wat vindt u hiervan?

Antwoord: De beoordeling van de toegankelijkheid van de landschapskunstwerken voor minder validen is ons niet bekend. De Stichting Land Art Flevoland geeft hierover het volgende aan: alle locaties zijn bereikbaar voor mindervaliden, maar kennen gezien de aard van de kunstwerken beperkingen, zoals Observatorium en De Groene Kathedraal. De bereikbaarheid met het openbaar vervoer is beperkt.

Vraag 4b. En als de kunstwerken niet bereikbaar zijn voor mindervaliden of met het openbaar vervoer, wat vindt u hiervan?

Antwoord: Gezien de aard van de landschapskunstwerken kan het zijn dat ze minder toegankelijk zijn. Dit is bijvoorbeeld het geval is bij Aardzee, Observatorium en De Groene Kathedraal.

Vraag 5. Kan een indicatie gegeven worden van de economische betekenis van landschapskunst in Flevoland, bijvoorbeeld op basis van bezoekers, overnachtingen, bestedingen of anderszins?

Antwoord: De realisatie van landschapskunst in de provincie Flevoland is in de afgelopen veertig jaar niet economisch gemotiveerd. In de nieuwe cultuurnota is als nieuw motief de versterking van de identiteit en uitstraling van Flevoland benoemd, een motief dat lastig kwantificeerbaar is in economische termen. Zie voor de vraag naar aantallen bezoekers het antwoord op vraag 3.

PROVINCIE FLEVOLAND

Vraag 6. Wanneer en op wiens initiatief is het gesprek met de gemeente Dronten over een achtste landschapskunstwerk gestart?

Antwoord: Zowel de viering van 100 jaar Zuiderzeewet als de mogelijke realisatie van een achtste landschapskunstwerk vloeien voort uit het coalitieakkoord en zijn vanaf het aantreden van het college onderwerp van gesprek in bestuurlijke overleggen. Het idee voor realisatie van een landschapskunstwerk in de vorm van een Monument voor 100 Jaar Zuiderzeewet is ontstaan in een bijeenkomst met het college van Dronten. Het werd door beide colleges als passend beschouwd, omdat de ambitie is om dit in het kader van de viering van 100 Jaar Zuiderzeewet te realiseren met als thema de verbinding tussen oud en nieuw land.

Vraag 7. Bij de eerste bespreking in Provinciale Staten van Flevoland van een mogelijk nieuw landschapskunstwerk in de gemeente Dronten is door het college aangegeven dat er veel draagvlak voor een achtste landschapskunstwerk is; waarop is deze stelling over het draagvlak gebaseerd?

Antwoord: Het landschapskunstwerk is aan de orde gekomen in de oordeelsvormende bespreking van het voorstel voor de viering van 100 Jaar Zuiderzeewet in de commissie Bestuur op 29 maart 2017. In deze bespreking is de term draagvlak door de Gedeputeerde Staten niet genoemd. In de eerdere beeldvormende bespreking op 1 maart 2017 van de viering van 100 Jaar Zuiderzeewet is het landschapskunstwerk niet aan de orde geweest. Bij de bespreking in Provinciale Staten van 12 april 2017 heeft gedeputeerde Rijsberman aangegeven dat het niet de provincie Flevoland is die het landschapskunstwerk als monument heeft bedacht, maar dat het idee juist samen met de gemeente Dronten tot stand gekomen is. De gedeputeerde heeft ook aangegeven dat zijn indruk is dat er grote belangstelling is voor kunstwerken in het algemeen en voor landschapskunstwerken in het bijzonder.

Vraag 8. Het college noemt een bedrag van € 300.000 voor het realiseren van een achtste landschapskunstwerk. Kan het college toezeggen dat alle kosten in verband met ontwerp, realisatie, onthulling en publiciteit van een achtste landschapskunstwerk uit dit bedrag gedekt zullen worden?

Antwoord: Het bedrag van € 300.000 is gebaseerd op een eerste raming voor de realisatie van het Monument voor 100 Jaar Zuiderzeewet. Gedeputeerde Staten onderzoeken in de aankomende periode de kosten die gemoeid zijn met de realisatie van het Monument en komen hierop terug bij Provinciale Staten.

Vraag 9. Welke afspraken zijn of worden er gemaakt met de gemeente Dronten over onderhoud en beheer van een eventueel achtste landschapskunstwerk?

Antwoord: In de brief van Gedeputeerde Staten aan het College van Burgemeester en Wethouders van 22 maart 2017 (edocs: 2043480), die is toegezonden aan Provinciale Staten, is in de derde alinea het volgende opgenomen over het onderhoud en beheer: "De gemeente Dronten is na de oplevering en opening van het kunstwerk verantwoordelijk voor beheer, onderhoud en exploitatie inclusief alle daarmee samenhangende kosten".